

SYLVIE GERMAIN

MAGNUS

♥
CAN

ROMAN

FRANSIZCA ASLINDAN ÇEVİREN
YILDIZ ADEMOĞLU ATLAN

Sylvie Germain
MAGNUS

Can Yayınları: 1706
Çağdaş Dünya Edebiyatı: 687

Magnus, Sylvie Germain
© Editions Albin Michel, S.A., Paris, 2005
© Can Sanat Yayınları Ltd. Şti., 2005

1. basım: Şubat 2008

Yayına Hazırlayan: Ayça Sezen

Kapak Tasarımı: Erkal Yavi
Kapak Düzeni: Semih Özcan
Dizgi: Gülay Yıldız
Düzeltili: Fulya Tükel
Kapak Baskı: Çetin Ofset
İç Baskı ve Cilt: Özal Matbaası

ISBN 978-975-07-0918-0

Çağdaş Avrupalı Kadın Yazarlar / *Contemporary European Women Authors*

Avrupa Birliği Kültür Programı'nın (2007-2013) desteğiyle yayınlanmıştır.
Published with the support of the Culture Programme (2007-2013) of the European Union.

Bu proje Avrupa Komisyonu'nun mali desteğiyle yürütülmektedir. Yayında yansıtılan görüşler sadece yazara aittir. Komisyon bu görüşlerden ve kitapta yer alan bilgilerin herhangi bir kullanımından sorumlu tutulamaz.

This project has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33
<http://www.canyayinlari.com>
e-posta: yayinevi@canyayinlari.com

Sylvie Germain
MAGNUS

ROMAN

Fransızca aslından çeviren
YILDIZ ADEMOĞLU ATLAN

CAN YAYINLARI

Sylvie Germain, 1954'de Chateauroux'da doğdu. Sorbonne Üniversitesi'nde felsefe eğitimi aldı. 1981 yılında Fransız Kültür Bakanlığı'nda çalışmaya başladı. 1984'te yayınlanan ilk romanı *Gecelerin Kitabı* altı edebiyat ödülünün yanı sıra eleştirmenlerin ve okuyucuların övgülerini aldı. 1986-1992 yılları arasında Çekoslavakya'da yaşadı, Prag'daki Fransız okulunda Fransızca ve felsefe dersleri verdi. Çağdaş Fransız edebiyatının en önemli isimlerinden olan yazar *Magnus* isimli romanıyla, 2005 yılında lise öğrencilerinin verdiği Goncourt ödülünü aldı.

Yıldız Ademoğlu Atlan, Fransızca'yla Ankara Anadolu Lisesi yıllarında tanışan çevirmen, Gazi Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünden mezun olduktan sonra Dışişleri Bakanlığı'na girdi ve Paris'te görev yaptı. Daha sonra evlenip Rio de Janeiro'ya yerleşti ve burada, Nancy Üniversitesi'nin Fransız Dili Edebiyatı ve Tarihi bölümüne devam etti. Çeviri yapmaya bu sırada başladı. İlk çevirisi olan Octave Mirbeau'nun *İşkence Bahçesi* adlı romanı 2007'de Ayrıntı Yayınları'ndan çıktı. Halen Prag'da yaşayan, Fransızca, Portekizce, İngilizce ve Çekçe bilen çevirmenin, çok gezip yersiz yurtsuz olması ve çevirmenlik yapması dolayısıyla kendine yakın bulup sevdiği *Magnus* ikinci çalışması.

Marianne
ve Jean-Pierre Silvéreano'ya

“Söylenmesi gereken zaman-
da söylenmemiş şeyler, son-
radan koca bir uydurmaca
gibi görünür.”

Aharon APPELFELD

Açılış

Bir göktaş parçasından, evrenin ilk haline ilişkin, bazı ufak tefek sırlar elde edilebilir. Bir kemik parçasından, tarihöncesi çağlarda yaşamış bir hayvanın şekli ve şemali, bir bitki fosilinden, şimdi çölleşmiş olan bir bölgede, eskiden, çok zengin bir bitki örtüsünün var olmuş olduğu anlaşılabilir. Belleklerden silinmiş zamanlar, küçücük ama kalıcı izlerle pul pul işlidir.

Bir papirüs parçasından veya çömlek kırığından hareketle, binyıllar önce kaybolmuş bir uygarlığı ortaya çıkarmak mümkündür. Bir sözcüğün kökünden, bir grup kelime ve anlam türetilebilir. Kalıntılarda, çekirdeklerde, her zaman sağlam bir parça gerçeklik gizlidir.

Her halükârda, esrarları çözebilmek için hayal gücü ve önsezilere gereksinim vardır.

Uzun süre yalanlarla kandırılmış, sonra zamanla çarpıklaşmış, şüpheler içinde kıvranmış ve bir gün ansızın patlama noktasına gelmiş, bölük pörçük belleğe sahip bir adam hakkında nasıl bir hikâye yazılabilir ki?

Bir portre taslağı, düzensiz bir anlatı, boşluklarla, noksanlarla dolu, yankılarla vurgulanan ve sonunda saçak saçak olup dağılan.

Varsın düzensiz olsun, bir insan hayatının kronolo-

jisi, hiçbir zaman sanıldığı kadar düz bir çizgi oluşturmaz. Boşluklara, noksanlara, yankılara ve saçaklara gelince; bunlar yazının tamamlayıcısıdır, zira aslında bunlar belleğin birer parçasıdır. Bir kitaptaki sözcükler, bir insan hayatının içindeki gün sayısından daha büyük bir blok meydana getirmez, bu sözcükler ve bu günler, sayıca ne kadar fazla olurlarsa olsunlar, çok geniş bir sessizlik zemini üzerinde, bitmez tükenmez cümlelerden, önerilerden, olasılıklardan oluşan bir takımada çizer yalnızca. Üstelik bu sessizlik ne tam olarak durudur ne de dingindir, fısıltı halinde bir uğultu vardır içinde durmamacasına. Geçmişin derinliklerinden yükselip şimdinin, her yandan akın eden uğultusuna karışan bir ses rüzgârı, bir nefes çoksesliliğidir bu.

Her birimizin içinde, kimliği belirsiz bir suflör sesi, içten içe, fısıltı halinde konuşur; bu gerçekliği tartışılır sese biraz kulak verilse, dünyadan, başkalarından ve bizzat kendinden kuşkuya yer bırakmayan haberler getirdiği duyulabilir.

Yazmak, dilin sustuğu yerde, sözcüklerin arasında, sözcüklerin çevresinde, kimi zaman sözcüğün orta yerinde soluk alışını dinlemeyi öğrenmek için suflörün çukuruna inmek demektir.

2. Parça

Her şeye, herkese, bu arada kendi anne-babasına, saflık, şaşkınlık dolu, en ufak ayrıntıyı bile kaçırmayan bir bakış yöneltiyor. Ölümden dönmüş ve görmeyi, konuşmayı, eşyaların ve insanların adlarını yeniden öğrenen, yaşamayı yeniden öğrenen, nekahet dönemindeki birinin bakışı. Beş yaşına girdiği yıl, çok ciddi bir şekilde hastalandı ve ateş, ondaki taptaze tüm bilgileri, tüm sözcükleri yakıp kül etti. Tek bir anısı kalmadı geriye, belleği doğduğu gündeki kadar boş. Bununla birlikte, arada, nereden çıktığını bilmediği gölgeler dolaşüyor hafızasında.

Annesi, Thea Dunkeltal, bütün vaktini, unutkan ve suskun çocuğunu yeniden eğitmeye harcıyor, ona dilini yeni baştan öğretiyor ve çocuğunun başrolde, kendisinin de onu koruyan iyi yürekli kraliçe olduğu bir dizi gibi, ona kaybolmuş geçmişini bölüm bölüm anlatarak, bu geçmişi, yavaş yavaş yeniden kuruyor. Çocuğunu, ikinci bir kere dünyaya getiriyor, bu defa yalnızca kelimelerin sihriyle.

Çocuğun çok hoşuna giden bu masal tarzındaki dizi romanda, zira bütün masallar gibi, bunda da deşet ve olağanüstülük birbirine karışıyor, ailenin her bireyi ayrı bir kahramanlık unsuru taşıyor: o, kendisini yiyip bitiren bir ateşin kurbanıyken onu yenmeyi başarmış olması dolayısıyla, annesi iyilik perisi olarak,

babası ise büyük bir doktor olarak. Bu üçlüye, çok daha değerli ve hayranlık uyandıran iki kişi daha katılıyor; annesinin, savaşta şehit düşmüş olan küçük erkek kardeşleri, ona ise, onlarla sonsuza kadar gururlanmak, minnet duymak düşüyor. Çünkü onlar, o, şanlı ve egemen bir ülkede büyüsün diye, insanları da, iklimi kadar acımasız olan uzak diyarlara savaşmaya giderek kendilerini onun için feda ettiler. “Düşman” ve “hastalık” sözcüklerini bir tutan çocuk, asker dayılarının, onun hastalığı ile savaşırken, düşman-ateşin yanğını söndürüp onu dondurucu soğuk topraklara geri püskürtmeye çalışırken, soğuktan ve yorgunluktan hayatlarını kaybettiklerini sanır. Adlarını taşıdığı bu iki kahramanın canlı mozolesi haline getirilmesine, yumuşak başlılıkla seyirci kalır.

Bütün ilginçliğine rağmen, soylulukla dolu bu acıklı aile destanının, görünüşte küçük ama çocuğu kederlendiren, eksik bir tarafı vardı: Anne bu destanda, Magnus’e en ufak bir yer vermiyordu, üstelik onu hor görüyor, hatta ondan tiksiniyordu. Oysa, Magnus ve o, Franz-Georg, ayrılmaz bir ikiliydi. Bu durumda, o da arkadaşını, destana gizlice dahil ediyor, ikisi yalnız başlarına olduklarında, kulağına (avutmak için, bir yanı yanık olan kulağına) uzun uzun, kafadan uydurduğu öyküler fısıldıyordu; Magnus’un kendisiyle eşit role sahip olduğu öykülerdi bunlar.

Kısa Not

Magnus, orta büyüklükte, yer yer turuncuya çalan açık kahverengi tüyleri hayli dökülmüş, oyuncak bir yavru ayıdır. Ondan pek hafif bir yanık kokusu yayılır.

Kulakları, yumuşak bir deri parçasından iki geniş yuvarlak kesilerek yapılmıştır. Kestane gibi, kırmızımsı kahverengidirler, kaygan ve parlak bir görünümüleri vardır. Kulaklarının biri sapasağlamdır, diğeri ise yarısı yanmıştır. Patilerinin ucunu aynı deriden kesilmiş birer oval parça süsler. Burnu ise top biçiminde sıkıca dikilmiş siyah renkli yün ipliklerinden yapılmıştır.

Gözleri benzersizdir, düğünçiçeği şeklindedir ve onun yaldızlı parlaklığını taşırlar, bu da onlara yumuşak ve şaşkın bir hava verir.

Boynuna, üzerinde renk renk, büyük harflerle adının işli olduğu, kare biçiminde pamuklu bir bez bağlanmış. M nar çiçeği, A pembe, G mor, N turuncu, U gece mavisi ve S safran sarısı. Ama bu renkler canlılıklarını kaybetmiş, ipler kirlenmiş ve pamuklu bez sararmıştır.

3. Parça

Zamanının çoğunu, çevresini saran şeyleri hayran hayran seyretmekle geçiriyor. Çok hayalperest, miskin olduğu söyleniyor. Ama hayır, kendini iyice verdiği, manzaraya, gökyüzüne, nesnelere, hayvanlara ve insanlara dikkatle, uzun uzadıya bakıp inceleme işi, çok ciddi bir iştir, o, gördüğü her şeyi belleğine kaydetmeye çalışmaktadır. Belleği kum kadar uçucu ve tozumsu bir hale gelmişti, o, şimdi, var gücüyle ona madenî bir sağlamlık vermeye çabılıyor.

Köyünün çevresinde uzayıp giden geniş fundalığı, çalıların pembe sisini, küçük gölleri, ardıc korularını ve özellikle, günbatımında gökyüzünün mavisi koyulaşırken ışıltılı parlayan ipeksi beyazlıktaki kayın ağacı ormanlarını seviyor. Renklerin ve pırl pırl ışıkların kontrastları onu büyülüyor; kara bulutların ağırlaştırdığı havalarda, güneş gediklerini, o menekşe mavisi delikleri, küçük gölcüklerin yeşilimsi sularının üzerindeki ışıltılı kümeleri, yosunlu kayaların üzerinde ise taş zerresinin, gümüş renkli minik bir şimşek misali çakan bir anlık parıltısını dikkatle gözlemliyor. Ama, şekilleri ve renkleri yutan ve onu hoyratça bir boşluğun içine atan geceden korkuyor. İşte o zaman, Magnus'ü göğsüne, gülünç kumaştan bir kalkan gibi sımsıkı bastırıyor ve kulağına, tercihen yaralı olan ve bu nedenle özel ilgiye ihtiyaç duyan sol kulağına, fısıltı fısıltı birbiriyle bağlantısız, bölük pörçük hikâyeler anlatıyor. Annesinin

onu öyküler anlatıp okşayıp sevmesi gibi, o da Magnus'ü sözcüklerle okşayarak avutuyor. Sözcüklere katılmış öyle çok güç ve tatlılık var ki.

Büyükler onun aklını karıştırıyor. Onların ne dertlerini ne de sevinçlerini anlıyor, arada verdikleri garip söylevleri ise daha da az anlıyor. Sevinçten ya da kızgınlıktan bas bas bağırdıkları oluyor: Böyle çok yüksek, çok gürültülü kahkahaları ya da öfkeli çılgınlıkları duyduğunda içine kapanıyor. Seslere, onların tonlarına, tınlarına, yüksekliklerine aşırı hassas. Bazen kendi sesi de bir garip çıkıyor, sanki ateşler içinde yandığı hastalığı sırasında hıçkırıklardan ve hırıltılardan yara olan boğazı öylece iyileşmeden kalmış gibi.

Onları, anne-babasını, bütün kalbiyle seviyor ama tek çocuk olmanın ikilemi içinde, onları da dikkatle inceliyor, özellikle de, çekindiği ve soru sormaya asla cesaret edemediği babasını.

Clemens Dunkeltal doktor, ancak özel hastası yok ve bir hastanede çalışmıyor. Mesleğini icra ettiği yer köyelerine yakın bir yerde bulunuyor, ama Franz-Georg, oraya hiç gitmedi. Heybetli duruşuna, ciddi havasına bakılırsa, Doktor Dunkeltal önemli bir adam olmalı – sağlık dağıtan bir sihirbaz. Geniş fundalıktaki sağlık yurdunda, binlerce hasta kabul ediyor ve bunların hepsi, hiç şüphesiz bulaşıcı hastalıklardan mustaripler çünkü dışarı çıkmaları yasak. Franz-Georg, kendi kendine, bu kalabalık hasta yığınlarının nereden gelebileceklerini soruyor – Bütün Avrupa'dan geliyorlar, dedi bir gün annesi, gururun ve iğrenmenin birbirine karıştığı, belli belirsiz bir dudak bükme ile. Çocuk, bir atlasa bakınca hayretten ağzı açık kaldı – Avrupa o kadar büyük, halklar o kadar çok ki.

Baba çoğunlukla evde değil ve evde bulunduğu zamanlarda ise oğluna pek az ilgi gösteriyor. Onunla

hiçbir zaman oynamıyor, hikâye de anlatmıyor ve onunla ilgilenmek lütfunda bulunduğunda ise, bu yalnızca onu pasif diye azarlamak için oluyor. Franz-Georg, ona gözlemlemenin hiçbir şekilde tembellik değil, bir bellek eğitme egzersizi olduğunu anlatabilmek için ne ağzını açacak cesareti ne de gerekli kelimeleri bulabiliyor. Düşündüklerini ve hissettiklerini ifade edememenin ve özellikle de babasının gözüne girememenin üzüntüsüyle çaresizlik gözyaşlarını içine akıtıyor.

Ama işte Clemens'ın, avizeden dökülen, biraz çiğ sarı ışığın altında, salonun orta yerine dimdik kurulduğu ve karısının ya da akşam yemeğine davetli dostlardan birinin çaldığı piyano eşliğinde, olağanüstü bir esnekliğe sahip bas bariton sesiyle Bach'tan, Schütz'den, Buxtehude'den ya da Schubert'ten şarkılar söylediği ve alışılmadık bir şekilde cömert bir krala dönüştüğü o büyüleyici akşamlar var. Ağzı, bir fırtına güneşinin titreştiği ve gürlediği dipsiz bir gölge kuyusu gibi kocaman açılıyor. Işık, gözlüğünün metal çerçevesi üzerinde ışıldıyor ve gözleri, cam dairelerin içinde eriyip gitmişler gibi görünmez oluyor. Saçları dökük alnı, kemerli burnu ile bıyıksız ve sakalsız yüzü de, o sırada ak bir metal misali kalıba dökülmüş ya da hamurun içinde yoğrulmuş gibi duruyor. Bir antik tiyatro korosunun şefinin yalın ve parlak maskesi. Ekin eken bir çiftçi gibi hareketler yapıyor havada, ağır ağır. Parmakları kısa, ama tırnakları çok bakımlı ve avizenin altında pırıldıyorlar.

Babasını, o kolaylıkla yükselip alçalan, güçlü soluğuna daha çok yer bırakabilmek için soluğunu tutarak dinliyor çocuk. Düşman-ateşi yenmeyi bildiği gibi, gecenin korkutucu güçlerini de yola getiren bir gece efendisinin sesi. Zira Franz-Georg babasının onu, bu şekilde şarkı söyleyerek iyileştirmiş olduğundan emin ve hiç şüphesiz, bütün Avrupa'dan akın akın gelen

sayısız hastasının acılarını da yine bu şekilde dindiriyor. Kimi zaman arkasına saklanarak eğlendiği salondaki lâl renkli kadife perdeden daha kalın ve zevkli olan bu sesli kozaya sarınıyor.

İşte Franz-Georg, sesinden, o büyülü gecelerdeki sesinden dolayı babasını seviyor ve ona sonsuz bir hayranlık duyuyor. Varsın bu baba –her ne kadar bu onu incitiyor da olsa– ona şefkat göstermesin, şarkı söyleyişi ona bu üzüntüsünü unutturmaya yetiyor ya da en azından bunu mutlu bir hüzne dönüştürüyor. Babası buz gibi soğuk ama şarkısı sıcacık bir yuva, büyük bir zevk kaynağı. O, göğsünde bir gece güneşi taşıyor.

Alıntı

Ormanda Gece Şarkısı

Ey Gece, seni her zaman selamlıyoruz!
Ama bu ormanda daha da çok
Gözünün gizlice gülümsediği o yerde,
Ayak seslerinin daha da hafifleştiği o yerde!

...

Sözlerin hafif esen yellerin fısıltısıdır,
Yolların birbirine dolanmış ışınlarıdır,
Ağzının bir öpücükle yatıştırdığı
Kapat gözlerini ve derin bir uykuya dal!

...

Ve koro halinde söylüyoruz:
“Gece, ormanda evindedir!”
O zaman yankı uzun uzun bizi yanıtlıyor:
“O ormanda evindedir!”
Bu ormanda seni iki defa selamlıyoruz,
Ey tatlı gece,
Zira seni böylesine güzel kılan her şey
Bize daha da cömertçe gülümsüyor.

Ormanda Gece Şarkısı
Johann Gabriel Seidl’in bir şiiri üzerine
Franz Schubert’in koro için yazılmış bir eseri

SYLVIE GERMAIN

MAGNUS

ROMAN

Fransız edebiyatının yetiştirdiği en güçlü ve önemli kalemlerden biri olan **Sylvie Germain** son romanı *Magnus*'te 2. Dünya Savaşı'nın hemen öncesinde doğan ve beş yaşında geçirdiği hastalık sonucunda hafızasını kaybeden Franz-George'un acılar, arayışlar ve yüzleşmelerle örülü yaşamını anlatıyor. *Magnus*, sorularına bir başına yanıt arayan ve tüm yanıtların aslında Hitler rejiminin karanlıklarında gizli olduğunu anlayıp, oyuncak ayısının kimliğine bürünen genç bir adamın, hayatını küllerin arasından çekip çıkarmak ve kendi tarihini yeniden yazmak için verdiği hüznü savaştan hikâyesi. Bir başka deyişle sorumlu olmadığı bir tarihin yüküyle ezilen, binlerce insandan birinin hikâyesi.

Roman, yayınlandığı 2005 yılında, altı edebiyat ödülünün yanı sıra, ilginç anlatım tekniği ve şiirsel diliyle de okuyucuların ve eleştirmenlerin büyük beğenisini topladı.

KAPAK RESMİ: CLAYTON COLE

ISBN 978-975-07-0918-0

9 789750 709180

<http://www.cayyayinlari.com>